

1 Korintiërs 9: 1-18 29 januari 2012, Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

Een waar gebeurd verhaal uit Amerika: een dokter gaat op een vrije avond uit eten. Een gast in hetzelfde restaurant een hartaanval. Is er een dokter in de zaal? Ja die is er. De dokter biedt eerste hulp, maar de man overlijdt toch. In plaats van de dokter te bedanken.. klaagt de familie van de overledene de dokter aan. Ze vinden dat hij zijn werk niet goed heeft gedaan, en stappen naar de rechter **om hun recht te halen**. In de vorm van geldbedrag.

Dat cruisschip dat strandde voor de kust in Italië. De overlevenden stonden amper aan wal uitte druipen, of de eerste schadeclaims lagen al bij de rederij. Geholpen door overijverige advocaten willen de passagiers **hun recht halen**. Minimaal 120.000 euro pp. Minimaal! Er zijn al mensen gearresteerd omdat ze familieleden als vermist hebben opgegeven die nooit en te nimmer op die boot hebben gezeten. Dat schip ligt er nog steeds, maar de advocaten zijn al klaar: de zaak is inmiddels gesetteld voor iets van 11.000 euro pp.

Af en toe denkt je dat we in het vrije westen een beetje de weg zijn kwijtgeraakt. Leven gaat nu eenmaal gepaard met risico's, tegenslag – de een krijgt wat meer op zijn bordje dan de ander, soms een heleboel meer. Zonder het te willen vergissen we ons dagelijks, vergeten we dingen, schatten we dingen verkeerd in, - in ons persoonlijk leven, in het verkeer, op ons werk, in de politiek. Maar het lijkt alsof we steeds minder willen accepteren van elkaar. En dan willen we ons recht halen, en afrekenen... In geld. Alles wordt dan uitgedrukt *in geld*...

Maar soms getuigt het van wijsheid, en van geloof!, om van bepaalde rechten af te zien.

Is dat niet ook de kern van het evangelie. Dat God in zijn Zoon het besluit heeft genomen **om af te zien van zijn recht** – zijn recht om ons mensen af te rekenen op onze daden? Dat noemen we *genade* en *vergeving*. Christenen zijn mensen die geloven dat we bij God vergeving kunnen vinden, en dat deze wereld onleefbaar wordt als mensen niet bereid zijn om ook elkaar te vergeven.

De grote verandering in het leven van Paulus is geweest, dat hij Christus ontmoette, op de weg naar Damascus. Paulus, wetsgeleerde, wetshandhaver, was op weg naar Damascus om daar af te rekenen met de joden die de weg van Jezus wilden gaan. En onderweg werd deze **afrekenaar** overweldigd door de genade van God. In een verblindend licht zag hij Christus. En vanaf dat moment zag hij alles in een ander licht. Hij stelde vanaf dat moment zijn leven in dienst van **het evangelie waarin zondaars als hijzelf niet worden afgerekend, maar begenadigd!** Vanaf dat moment draaide alles bij Paulus om genade. Dat gaat heel ver!

Paulus zit in Efeze als hij een brief krijgt van de gemeente in Korinthië, die door hemzelf is gesticht. In die brief staan vragen over allerlei kwesties die spelen in de gemeente. De brief die Paulus dan terugschrijft, kennen wij nu als de Eerste brief aan de Korintiërs.

In **hoofdstuk 7** gaat het om de vraag: moeten christenen die de spoedige wederkomst van Christus verwachten wel of niet trouwen? Paulus antwoordt: iedereen heeft het recht om te trouwen, **maar zelf zie ik van dat recht af**... (Daar ging het 2 weken geleden over.)

In **hoofdstuk 8** gaat hij in op de vraag: mogen christenen vlees eten dat niet kosher is, 'heidens offervlees'. Vooral christenen met een joodse achtergrond hadden daar moeite mee. Paulus zegt dan: in Christus zijn we vrij en hebben we het recht om alle soorten vlees te eten. Maar zegt Paulus daarbij, als ik merk dat ik joodse mede gemeenteleden daarmee in verwarring breng of kwets, **dan zie ik graag van dat recht af**...

En dan **hoofdstuk 9**. Onze lezing. Gemeenteleden in Korinthe hebben zich erover verbaasd dat Paulus zich niet laat onderhouden door de gemeente waarvoor hij werkt. Paulus was als tentenmaker een soort zpp-er, die overal kon werken, als hij geld nodig had. Sommigen vragen zich af of Paulus dan wel een echte evangelie-verkondiger is. Is hij wel een echte professional - of doet hij het evangelie er maar een beetje bij? De critici van Paulus hebben goede argumenten: in het Oude Testament staat tot in detail beschreven dat de geestelijken in Israel, de levieten en de priesters, recht hadden op een behoorlijk levensonderhoud. En als Jezus (in Lucas 10) 72 volgelingen 2 aan 2 uitzendt om de mensen in Israel voor te bereiden op zijn komst, dan zegt hij: *Als jullie door vredelievende mensen worden ontvangen, blijf dan in dat huis, en eet en drink wat men je aanbiedt, want de arbeider is zijn loon waard*. Op basis van deze woorden vond men in de vroege kerk ook dat de voorgangers in de gemeente er recht op hadden om door de gemeente onderhouden te worden. Kerkbalans heeft goeie bijbelse gronden. Zoals u ziet. En, mede namens collega Koole en alle kerkrentmeesters, nogmaals onze oprechte dank.

Maar Paulus werkt gratis. Pro Deo. En vreemd, maar gratis voelt niet altijd goed. Dan denken we: als het gratis is, dan zal het wel niet veel zijn. In een roman van Ward Ruijslink heeft de hoofdpersoon een bloemenstal. Op een gegeven moment besluit hij met zijn zaak te stoppen, en dan begint hij alle bloemen gratis uit te delen. Maar niemand wil ze. Want: als het gratis is, kan het niets zijn...

Paulus ziet af van het recht op levensonderhoud, en hij legt uit waarom. In vers 1 vraagt hij zich hardop af:

Ikzelf zou niet vrij zijn? (Blijkbaar verweet men hem dat hij niet vrij was om zijn hele leven in dienst van de Heer te stellen, omdat hij ook tenten moest maken? Hoezo: niet vrij? Juist wel! Paulus had kunnen zeggen: 'Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt! Juist omdat ik financieel onafhankelijk van jullie ben, kan ik in alle vrijheid het evangelie verkondigen.') ***Ik zou dus geen (echte) apostel zijn?*** (Dus als je er niet voor wordt betaald, ben je geen echte apostel? als je vrijwilligerswerk doet, is het niet echt?) ***Heb ik dan niet Jezus, onze Heer gezien?*** (Op de weg naar Damascus... Voor Paulus is het criterium voor de echte apostel niet het maandelijkse loonstrookje, maar het feit dat hij Jezus heeft gezien, en toen is veranderd van iemand die wilde afrekenen, in iemand die het evangelie van de genade verkondigt!). ***Ziehier mijn verdediging tegen wie zich een oordeel over mijn apostelschap aanmatigen.***

Vervolgens geeft Paulus toe dat hij als apostel, vanuit het OT en het Evangelie inderdaad recht heeft op een levensonderhoud. Maar daar stelt hij vanaf vers 15 het volgende tegenover – soms een beetje opvliegend, zoals we hem kennen.

Maar ik heb van geen van deze rechten ooit gebruik gemaakt (...). Ik zou liever sterven. (...) Dat ik verkondig is niet iets om me op te laten voorstaan. Ik kan niet anders, en het zou me slecht vergaan als ik het niet zou doen. Als ik het uit eigener beweging zou doen, zou ik recht op betaling hebben. Maar ik doe het niet uit vrije wil; deze opdracht is mij toevertrouwd. Wat is nu mijn loon? Dat ik het evangelie verkondig zonder er iets voor terug te vragen en dus geen gebruik maak van de rechten die de verkondiging mij geeft.

Best ingewikkeld! Ik wijs op een paar uitspraken.

Ik kan niet anders... Paulus kan niet anders dan het evangelie verkondigen. De verkondiging is zoets als ademen voor hem. Laat je je betalen voor adem halen?

Mijn loon is ik het evangelie verkondig zonder er iets voor terug te vragen... Dat werk geeft Paulus zoveel vreugde, dat hij het werk zelf ziet als loon.

En daarom maak ik geen gebruik van de rechten, die de verkondiging mij geeft.

(Preekdia 2 weer uit.)

Paulus zegt nergens dat andere verkondigers het gratis moeten doen. (Ik beken: hier haal ik toch een beetje opgelucht adem). Maar zelf neemt Paulus **de vrijheid** af te zien van het recht op een inkomen. Paulus wil een vrijwilliger zijn. Een vrijwilliger voor het evangelie. Dat is de vrije keuze van Paulus.

Aan het begin en aan het einde (vers 1 en 19) van onze tekst gebruikt Paulus het woord **vrijheid**. Paulus maakt van deze kwestie een zaak die ingekaderd is in de vrijheid van de volgeling van Christus. Het begrip vrijheid is een van de grote thema's van Paulus. Dat wij in Christus vrije mens zijn. Aan Christus gebonden, en daarom zo vrij als een vogel... Zo vrij zelfs, **dat wij af kunnen zien van zekere rechten. Stel je ook voor dat je altijd maar op je rechten staat: thuis, in je familie, in je vriendschappen, in het verkeer, op je werk... dan krijg je een onleefbare samenleving!** Paulus kiest niet voor een afrekencultuur, maar voor een genadecultuur! Daarom koest Paulus ervoor *gratis* te werken. *Gratis* komt van het Latijnse *gratia* dat genade betekent. Paulus was bepaald geen watje. Liet niet over zich heenlopen. Hij stond zijn mannetje. Soms een beetje teveel zelfs, vinden we. En een samenleving kan niet zonder zekere rechten – absoluut. Maar vandaag leert Paulus ons om, dat het wijs is, en een teken van geloof, een teken van kracht ook... wanneer we er soms voor kiezen om van zekere rechten afzien, en de genade voor laten gaan. Omdat Christus, als het erop aankomt, de genade voor laat gaan.

Tot slot gemeente. Ik heb al mijn preken bewaard en ik geef ze altijd een nummer (geen *cijfer* maar een *nummer*) en dit is preek nr. 1000! Sommige van die preken zijn verbeterde heruitgaven van zichzelf, niet helemaal nieuw. anderen heb ik her en der wel 7, 8 keer gehouden – dat zijn de preken met export-kwaliteit.

Het rooster reikte me voor vandaag wel een spannende tekst aan voor mijn 1000^e preek!

Ik beken: ik heb niet zo vaak gratis gepreekt. Zo vroom als Paulus ben ik niet. Als ik het allemaal in mijn vrije tijd had moeten doen, was ik nooit tot die 1000 preken gekomen. Maar ik mij wel degelijk met Paulus verwant, als hij zegt: De verkondiging van het evangelie is niets iets waar ik me op voor laat staan. Maar: ***Ik kan niet anders, en het zou me slecht vergaan als ik het niet zou doen.*** Een predikant als iemand die om een bijbeltekst heenloopt, op zoek naar een ingang, en eenmaal binnen wijst de predikant zijn gemeente als een gids op wat er allemaal te zien is. En hoe de tekst is opgebouwd, en wat het allemaal te betekenen heeft. En als dat lukt, maar dan moet de H. Geest wel een handje helpen, dan gaat er iets **gebeuren**. Dan *worden* die oude woorden... telkens opnieuw **het levende Woord van God**. Het levende woord dat troost, en confronteert, en verrast en bemoedigt en inspireert. Dat is geweldig mooi werk. Ik zou niet zonder kunnen! Preken doe je namelijk tegen je gemeente maar ook heel erg tegen jezelf. Daarmee is preken werk waar de beloning al inzit.

Dus eigenlijk wordt ik als predikant dubbel betaald.

Dat is wel heel veel genade! Ik voel me een begenadigd mens.

Ik hoop dat God mij zo genadig is, dat Hij mij er nog heel veel preken bij laat maken.

Amen. Frans-Willem Verbaas